

Komentarz ekonomiczny

Jak wojna zmieniła polski eksport?

Marcin Luziński, tel. +48 510 027 662, marcin.luzinski@santander.pl

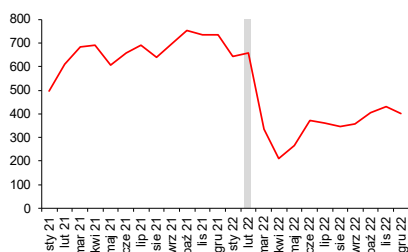
Rosyjska agresja przeciw Ukrainie wywołała mocne zmiany w wielu aspektach funkcjonowania gospodarek. W szczególności wpłynęła na zmianę kierunków polskiego eksportu. Sprzedaż krajowych dóbr do Rosji spadła o połowę, a do Ukrainy prawie się podwoiła. Jednocześnie bardzo mocno wzrosła sprzedaż z Polski do krajów byłego ZSRR i nie można wykluczyć, że przynajmniej część tych towarów tą drogą jest ostatecznie reeksportowana na rynek rosyjski. Z kolei Polska w pewnym stopniu reeksportuje ukraińskie towary, w szczególności zboża i tłuszcze roślinne.

Eksport do Rosji w dół o połowę

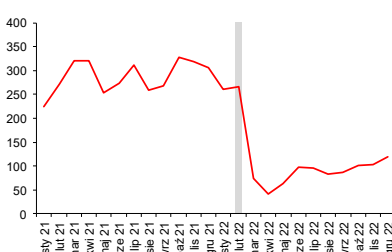
W IV kw. 2022 polska gospodarka wyeksportowała do Rosji o 44% mniej towarów niż w IV kw. 2021. W ujęciu nominalnym jest to spadek o prawie miliard euro. Nic w tym dziwnego – po rosyjskiej agresji na Ukrainę wiele kategorii produktów jest objętych sankcjami, gospodarka rosyjska jest w recesji, co obniża popyt, a wiele polskich firm wycofało się z rynku rosyjskiego.

Silna tendencja spadkowa ujawniła się już w marcu, a od maja widoczny jest nieznaczny wzrost. Spadki były widoczne we wszystkich głównych kategoriach poza żywnością oraz olejami i tłuszczami (w klasyfikacji SITC), które mocno odbiły po początkowych spadkach. Najmocniej tendencje spadkowe, w sensie wpływu na cały wolumen eksportu, zaznaczyły się w eksporcie maszyn i środków transportu (m. in. komputerów, urządzeń elektrycznych, samochodów), dóbr przemysłowych klasyfikowanych ze względu na materiał (wyroby z gumy, papieru i metalu), różnych dóbr przemysłowych (ubrania, meble) oraz chemikaliów (farby). Ta ostatnia kategoria zarejestrowała jednak mocniejsze odbicie od pozostałych w drugiej połowie roku. W sumie eksport w tych czterech kategoriach obniżył się w IV kw. 2022 r. o 1 mld euro r/r.

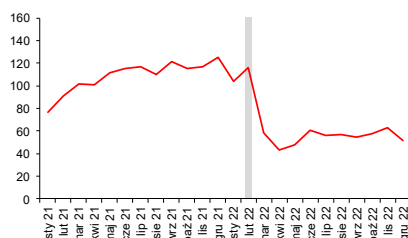
Eksport do Rosji - łącznie, mln €

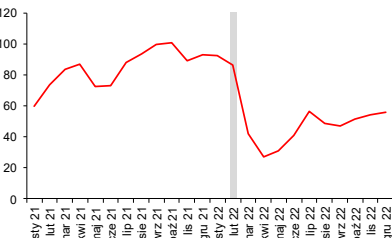
Maszyny i środki transportu, mln €

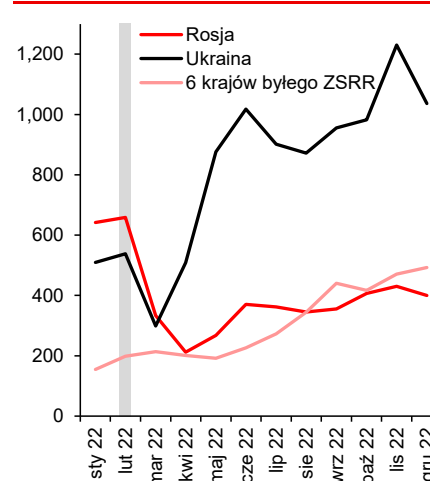
Dobra przemysłowe klasyfikowane wg materiału, mln €

Różne dobra przemysłowe, mln €

Polski eksport do wybranych krajów, mln €

Źródło: Eurostat, Santander

Departament Analiz Ekonomicznych:

al. Jana Pawła II 17, 00-854 Warszawa

email: ekonomia@santander.pl

www: santander.pl/serwis-ekonomiczny

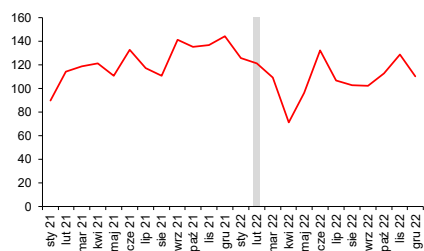
Piotr Bielski 691 393 119

Jarosław Kosaty 887 842 480

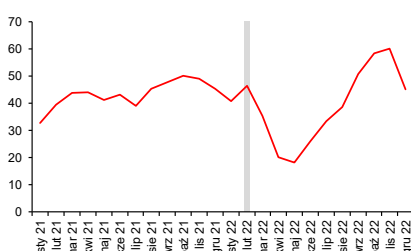
Marcin Luziński 510 027 662

Grzegorz Ogonek 609 224 857

Chemikalia, mln €

Żywność, mln €

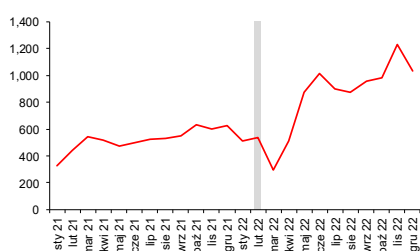
Źródło: Eurostat, Santander

Eksport do Ukrainy prawie się podwoił

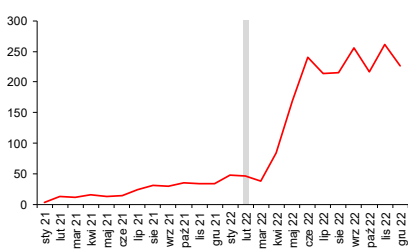
Eksport dóbr do Ukrainy wzrósł w IV kw. 2022 r. o 74,6% r/r (1,4 mld €), a łączny wolumen był w tym okresie ponad 2,5-krotnie większy niż sprzedaż do Rosji. Ukraina awansowała na siódme miejsce w rankingu największych odbiorców polskiego eksportu, podczas gdy w 2020-21 r. oscylowała w okolicy piętnastej pozycji.

Najmocniejsze wzrosty zarejestrowano w sprzedaży paliw i smarów, różnych artykułów przemysłowych oraz maszyn i środków transportu. Po lutym 2022 r. polski eksport do naszego wschodniego sąsiada nieco się obniżył, ale potem mocno zaczął odbijać. Trzeba przyznać, że tak mocny wzrost eksportu do kraju przeżywającego głębokie zatamanie gospodarcze jest nietypowy. Naszym zdaniem wynika on z paru czynników: poważnych problemów ukraińskiego przetwórstwa w obliczu wojny i potrzeby zastąpienia krajowej produkcji, potrzeby zastąpienia odciętych dostaw z Rosji (np. paliw) oraz zaopatrzenia w broń i amunicję.

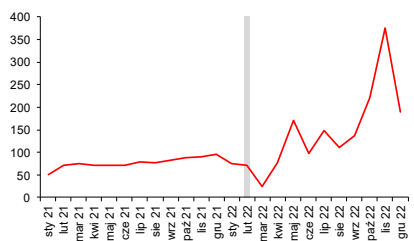
Eksport do Ukrainy - łącznie, mln €

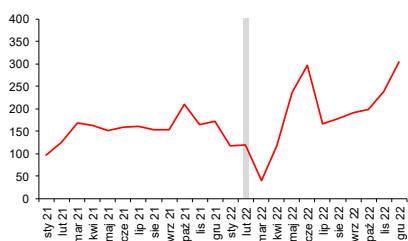
Paliwa, smary, mln €

Różne dobra przemysłowe, mln €

Maszyny i środki transportu, mln €

Źródło: Eurostat, Santander

Wzrost eksportu do krajów byłego ZSRR ... Reeksport do Rosji?

Spadek eksportu do Rosji i wzrost do Ukrainy to jednak niejedynie ciekawe zmiany w krajowym eksporcie. Przeanalizowaliśmy także przyrosty polskiego eksportu do innych krajów (poza EU) w IV kw. 2022 r. w porównaniu do IV kw. 2021 r. Odrzuciliśmy zmiany mniejsze niż 30 mln euro (czyli patrzymy na 10% największych zmian) i wybraliśmy te z najwyższymi stopami wzrostu.

Okazuje się, że na liście 10 najszybciej rosnących rynków zbytu dla polskich produktów aż 6 miejsc zajmują państwa niegdyś należące do ZSRR: Kirgistan, Armenia, Kazachstan, Uzbekistan, Gruzja i Białoruś (tabela po prawej). Stopy wzrostu wręcz wbijają w fotel: eksport do Kirgistanu wzrósł prawie 12-krotnie, do Armenii ponad 8-krotnie, do Kazachstanu 2,5-krotnie.

W IV kw. 2022 r. krajowy eksport do tych krajów był prawie o 660 mln € większy niż rok wcześniej (wzrost o 90% r/r). Druga ciekawa rzecz: ponad 90% z tego wzrostu jest generowane dokładnie w tych kategoriach, które zanotowały najmocniejszy spadek eksportu do Rosji (613 mln €).

Kraje spoza UE notujące najszybszy wzrost importu z Polski w IV kw. 2022 (zmiana o co najmniej 30 mln €)

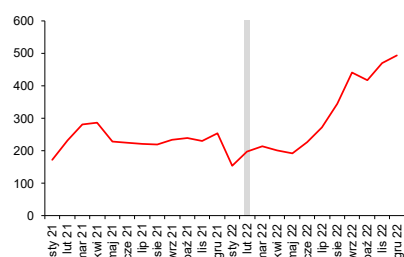
	wzrost w IV kw. 2022 r.	
	% r/r	mln €
Kirgistan	1088.1	58.7
Angola	937.8	42.0
Armenia	716.7	79.3
Kazachstan	143.2	198.1
Panama	176.1	42.5
Uzbekistan	82.1	46.2
Tajwan	79.1	30.3
Ukraina	74.6	1387.8
Gruzja	73.2	33.3
Arabia Saudyjska	54.1	81.5
Białoruś	51.7	241.2
ZEA	39.8	70.2
Szwajcaria	24.9	208.5
Korea Płd	38.4	73.7
Brazylia	35.5	44.9
Turcja	30.4	238.1
USA	30.0	634.8
Izrael	29.7	69.9
Serbia	26.4	68.3
Indie	16.2	53.7

Źródło: GUS, Santander

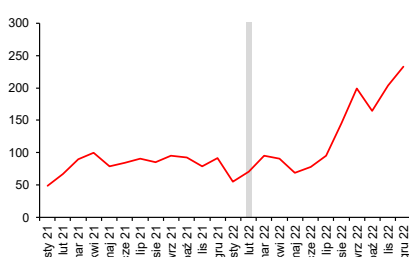
Wygłąda zatem na to, że polskie firmy przekierowały część swojej sprzedaży, która pierwotnie trafiała do Rosji, do pobliskich krajów. Na przykład: eksport samochodów do Rosji spadł o 144 mln €, do wymienionych sześciu krajów wzrósł o 240 mln €, eksport farb do Rosji spadł o 47 mln €, tutaj wzrósł o 39 mln €, eksport wyrobów z gumy do Rosji spadł o 33 mln €, tutaj wzrósł o 33 mln €, eksport wyrobów z papieru do Rosji spadł o 32 mln €, tutaj wzrósł o 28 mln €. Nie we wszystkich kategoriach osiągnięto jednak taką zastępowalność, nie odrobiono np. spadku sprzedaży komputerów, maszyn elektrycznych czy wyrobów z metali. Można powiedzieć, że eksport do tych sześciu krajów pokrywa ponad połowę spadku eksportu do Rosji.

Z czego to może wynikać? Nie można wykluczyć, że polscy przedsiębiorcy, którzy utracili zbyt w Rosji, po prostu szukali podobnych rynków. Ale z drugiej strony, nie jest wykluczone, że produkty te są potem reeksportowane do Rosji, a zatem spadki obrotów w bezpośrednim handlu Polska-Rosja są w pewnym stopniu iluzoryczne. Nasza analiza danych z urzędów statystycznych tych sześciu krajów wskazuje na wzrost eksportu wymienionych powyżej rodzajów produktów do Rosji, co uprawdopodobnia hipotezę o reeksportcie.

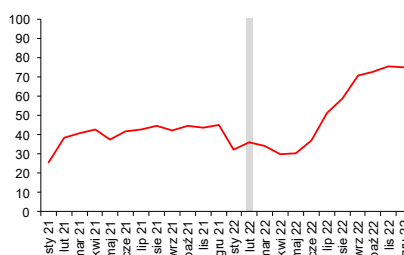
Eksport do 6 krajów byłego ZSRR - łącznie, mln €

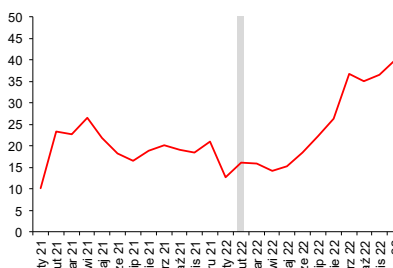
Maszyny i środki transportu, mln €

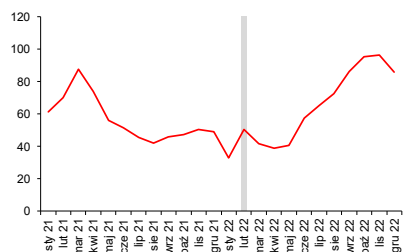
Dobra przemysłowe klasyfikowane wg materiału, mln €

Różne dobra przemysłowe, mln €

Chemikalia, mln €

Źródło: Eurostat, Santander

Reeksport ukraińskich towarów

Wskutek wojny ukraińska gospodarka straciła częściowo zdolność do ekspansji na rynki zagraniczne. Jednakże, wyraźny wzrost krajowego importu z Ukrainy jest widoczny w przypadku trzech rodzajów towarów: zbóż i przetworów zbożowych (w IV kw. 2022 r. +248 mln € r/r, +2461%) nasion i owoców oleistych (+183 mln €, 947% r/r), olejów i tłuszczów roślinnych (+92 mln €, 76% r/r). W przypadku zbóż (zwłaszcza pszenicy) oraz tłuszczów roślinnych dość wyraźny jest wzrost polskiego eksportu od marca 2022 r., co naszym zdaniem częściowo wynika z reeksportu towarów ukraińskich. Warto przy tym pamiętać, że – zwłaszcza na początku wojny – ukraińskie porty były zablokowane, co utrudniło krajowi transport morski, więc polscy eksporterzy mogli przejąć część odbiorców eksportu z Ukrainy.

Krajowy eksport zboża a import zboża z Ukrainy, mln €

Krajowy eksport tłuszczów roślinnych a import tłuszczów roślinnych z Ukrainy, mln €

Źródło: Eurostat, GUS, Santander

Krajowy eksport zbóż w IV kw. wzrósł najmocniej do: Niemiec (200 mln € r/r, 50% r/r), Izraela (62 mln € r/r, 840% r/r), Francji (42 mln € r/r, 112% r/r), Angoli (35 mln € r/r, 422080% r/r), Nigerii (32 mln € r/r, 13734% r/r). Z kolei eksport tłuszczów roślinnych najmocniej wzrósł do Hiszpanii (29 mln € r/r, 17814% r/r) i Holandii (24 mln € r/r, 399% r/r). Bardzo wysokie stopy wzrostu pokazują, że dla polskich eksporterów zboża są to nowe rynki, co uprawdopodobnia hipotezę o reeksporcie.

Pozostałe kraje – duże zróżnicowanie

Jeśli chodzi o pozostałe z kraje z naszej listy, to trudniej już dla nich znaleźć wspólny mianownik.

W przypadku kilku krajów głównym czynnikiem wzrostu jest eksport żywności, w szczególności zbóż (Angola, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Izrael). Jak piszemy w poprzednim podrozdziale, mógł to być reeksport z Ukrainy i/lub substytucja ukraińskich dostaw przez polskie.

W większości pozostałych krajów prym wiodą maszyny i środki transportu, w szczególności silniki i grzejniki (Szwajcaria, Brazylia, USA), urządzenia elektryczne (Tajwan, Turcja, USA), maszyny przemysłowe (Korea Płd, USA), statki (Panama).

W przypadku Arabii Saudyjskiej wiodącym produktem jest tytoń, w przypadku Indii rudy żelaza, w przypadku Serbii wyroby gumowe i papierowe.

Niniejsza publikacja przygotowana przez Santander Bank Polska S.A. ma charakter wyłącznie informacyjny i nie stanowi oferty ani rekomendacji do zawarcia transakcji kupna lub sprzedaży jakiegokolwiek instrumentu finansowego. Informacje przedstawione w niniejszej publikacji nie mają charakteru porad inwestycyjnych ani doradztwa. Podjęto wszelkie możliwe starania w celu zapewnienia, że informacje zawarte w tej publikacji nie są nieprawdziwe i nie wprowadzają w błąd, jednakże Bank nie gwarantuje dokładności i kompletności tych informacji oraz nie ponosi odpowiedzialności za wykorzystywanie tych informacji oraz straty, które mogły w konsekwencji tego wyniknąć. Prognozy ani dane odnoszące się do przeszłości nie stanowią gwarancji przyszłych cen instrumentów finansowych lub wyników finansowych. Santander Bank Polska S.A. jego spółki zależne oraz którykolwiek z jego lub ich pracowników mogą być zainteresowani którąkolwiek z transakcji, papierów wartościowych i towarów wymienionych w tej publikacji. Santander Bank Polska S.A. lub jego spółki zależne mogą świadczyć usługi dla lub zabiegać o transakcje z którąkolwiek spółką wymienioną w tej publikacji. Niniejsza publikacja nie jest przeznaczona do użytku prywatnych inwestorów. Klienci powinni kontaktować się z analitykami Banku oraz przeprowadzać transakcje poprzez jednostki Santander Bank Polska S.A. w jurysdykcjach swoich krajów, chyba że istniejące prawo zezwala inaczej. W przypadku tej publikacji zastrzeżone jest prawo autorskie oraz obowiązuje ochrona praw do baz danych. W sprawie dodatkowych informacji, dostępnych na życzenie, prosimy kontaktować się z: Santander Bank Polska S.A., Pion Zarządzania Finansami, Departament Analiz Ekonomicznych, al. Jana Pawła II 17, 00-854 Warszawa, Polska, telefon 22 534 1887, e-mail: ekonomia@santander.pl, www.santander.pl